

Beograda prepusti veliko poljoprivredno imanje »Pančevački rit« na čijoj će površini biti moguće osnovati jedno veliko ribogojstvo. Planovi za osnivanje ribogojstva u Pančevačkom ritu već su davno napravljeni u Ministarstvu poljoprivrede, ali do danas nisu se mogli ostvariti. Moguće sada, kada sam IONO Beograda hoće da ima svoja ribarska preduzeća, ti će se planovi valjda realizovati.

Budu li ova preduzeća u mogućnosti da nabavljaju velike količine ribe, otvoriće se tokom vremena u Beogradu nekoliko novih ribljih restorana, i to bez obzira što se sličnim poslom zanima poznato poduzeće »Riba«. Otvaranje ribljih restorana zahtevaju potrebe velikog Beograda. — Isto tako tokom vremena doći će u obzir i osnivanje jedne fabrike ribljih konzervi, jer je potražnja takve robe vrlo velika.

A. T.

NAŠE RIBARSKE ZADRUGE

Ribarska zadruga s o. j. u Karlovcu proizvađačko-prodajna zadruga

Osnovana je u decembru 1945. god. pod nazivom Ribarska zadruga za Okrug Karlovac. Pravila su joj odobrena i registracija izvršena početkom 1946. god., kada je zadruga i otpočela stvaran rad. Nakon što je Okružni NO Karlovac rasformiran zadruga je promijenila naziv i ujedno svoja pravila saobrazila novim propisima. Nova pravila su joj odobrena u maju 1948. god.

Zadrugu su osnovala 23 člana. Zahvaljujući propagandi i kontroli nad ribolovnim vodama, ovaj broj se je brzo i naglo povećavao tako, da je koncem 1946. god. u zadrugi 305, a koncem 1947. god. 440 članova. Početkom oktobra o. g. imade ukupno 533 člana, od kojeg broja je 9 profesionalnih ribara, 60 povremenih ribara, a ostali su udičari. Ovako velik broj udičara u jednoj ribarskoj proizvađačkoj zadrugi jedinstven je slučaj u NR Hrvatskoj. Ali ova organizacijska forma se je u dosadanjem poslovanju zadruga pokazala kao uspješna, pošto je sve ribolovne interente objedinila u snažnu organizaciju te ovi rade u skladu i bez međusobnih trzavica. Po socijalnom sastavu u gornjem članstvu, pored 9 profesionalnih ribara i 60 seljaka-povremenih ribara, imade 360 radnika, 90 namještenika i 14 obrtnika.

Zadruga imade u iskorištavanju vode na području bivšeg Okružnog NO-a i to dijelove Kupe, Korane, Mrežnice, Dobre te njihove pritoke. Ovo su vrlo lijepe i raznolike vode, među kojima je Kupa dobrim dijelom nizin-ska voda sposobna za privredno iskorištavanje pa je ta glavni izvor zadrugne proizvodnje. Ostale su vode visinske, vrlo dobre za udičarstvo, ali se na manjim dijelovima Korane i Mrežnice odvija kombinirano gospodarenje.

Glavna ribarska mjesta se nalaze duž rijeke Kupe kao gospodarski najvrednije vode i u nekima od njih imade porodica u kojima se ribolov kao zanimanje prenosi od oca na sina. Centar profesionalnih ribara je Gaza naselje na periferiji grada Karlovca. Zatim po važnosti dolaze Karasi i Šišljavić u kojima je veći dio povremenih ribara, a onda Pokupska Blatina, Donja Kupčina, Ribari, Selnica, Kovačevac i druga mjesta u kojima je ribarstvo slabije razvijeno i u kojima se lovi malo ribe za tržište a uglavnom za vlastitu potrošnju. Na Korani, Mrežnici, Dobri i gornjem dijelu Kupe lovi se riba uglavnom sa udičama za vlastitu potrošnju. Ali imade i manji broj povremenih ribara koji love za tržište, a nalaze se u Bariloviću, Donjem Skradu, Končalovićima i Slunju.

Po osnutku je zadruga prišla nabavljanju ribarskog materijala i besplatno ga podijelila onim ribarima koji nisu imali alata. Ovi su izvadili alate i s njima lovili ribu,

ali su alati ostajali zadrugno vlasništvo. Radi obnove alata i pokrića zadrugnih režijskih zadrugari su ostavljali 20% prihoda od zadrugno prodane ribe, a kako je iz toga plaćen porez na promet proizvoda u zadrugnoj blagajni je u stvari ostajalo 16%. Alati su prema mogućnosti nabave materijala obnavljani i povećavan im je broj, ali su u kasnijem radu samo veliki alati ostali zadrugno vlasništvo. Danas je zadrugno vlasništvo: 2 alova (vlakalice) po 80 m dužine i oko 6 m dubine, 1 laptaš od 50 m x 6 m te 1 motorni čamac od 10 HP, koji se nalazi u izgradnji. U grupnom vlasništvu imade 4 alova (vlakalice) po 80 m, a vlasništvo pojedinca su 1 okača (poponašica, metnica) od 44 m dužine, 13 okača po 16 m, 60 vrški, strukovi sa 4.000 udica te nešto šajtara za lov keđera. Od plovila je motorni čamac od 2 HP, 5 čamaca po 8 m dužine 45 čamaca po 4—6 m koji su vlasništvo pojedinca, kad što je to i sav udičarski pribor.

Zadruga je najmla poslovnih prostorija te imade kancelariju, magazin i prodavaonicu (ribarnicu) u kojoj je pred kratko vrijeme izgradila betonske bazene sa stalnom cirkulacijom vode, za smještaj i čuvanje žive ribe.

Kako zadruga obuhvaća veliko područje organizirala je lokalne radne odbore u Dugoj Rezi, Slunju, Šišljaviću i Pisarovini. Radni odbor imade svoju upravu od 3—5 članova sa predsjednikom i tajnikom na čelu, a sa upravom zadruga je u redovitoj vezi. Udaljeni radni odbori u Slunju i Pisarovini ne zadovoljavaju u potpunosti svojim radom te nisu dovoljno aktivni.

Ribolov se odvija po partijama kod velikih alata, a sa malim alatima pojedinačno. Glavna godišnja skupština je donesla zaključak da se koncem 1948. god. podijele nagrade najboljim ribarima, t. j. onima koji postignu najveći ulov. Nagradu za najbolju partiju velikog alata je Din 4.000, najbolji ribar sa okačom dobiti će Din 2.000, isto toliko vrškar, a strukar Din 1.000.

Od početka svoga rada zadruga je uvela zadrugnu prodaju ribe te je po cijenama odobrenim od Gradskog NO-a snabdijevala pučanstvo grada Karlovca sa ribom. Ovog je ljeta uvela vezane cijene i proizvedena riba ide za garantovano snabdijevanje. Dok su ranije mnogi ribari krili ulovljenu ribu te samo jedan dio predavali u zadrugnu prodavaonicu a ostalo prodavali kradom uz više cijene, uvođenjem vezanih cijena je naglo porastao priliv ribe u zadrugnu prodavaonicu. Vjerojatno je da sada od ukupno ulovljene količine ribe za tržište, barem 90% ide zadrugnim putem.

1946. god. bio je ribolov na području zadruga vrlo dobar, no kroz zadrugnu prodavaonicu je prodano svega

8.550 kg ribe, dok je ulovljena daleko veća količina, 1947. god. je lov bio dosta slab, a kroz ribarnicu je prošlo oko 7.000 kg ribe. Ove godine je zadruga prihvatila proizvodni plan od 27.000 kg, kojeg se je obavezala u čast V. kongresa KPJ izvršiti do 30. novembra. Prema statistici zadruge je već koncem oktobra plan skoro izvršen. Od ulovljene količine je oko 60% iznešeno na tržište, a ostalo je upotrebljeno u vlastitoj potrošnji. Najveću vrijednost od ulova predstavlja som i to oko 30%. Stuke je 20%, šarana 5%, a svih ostalih vrsta 45%. Prema pričanju ribara u Kupi imade mnogo šarana, ali se slabo lovi! Približno se može uzeti, da od gornjeg ulova otpada na profesionalne ribare 50%, na povremene 30% i na udičare 20%. Ukoliko koji udičar ulovi više ribe nego mu je potrebno za vlastite svrhe, suvišak također prodaje zadruzi.

Kako je u Kupi posljednjih godina brojno stanje smuđa jako opalo, zadruga je vršila nasadivanje. Ove godine je zadruga nasadila i 10.000 kom. mlada riječnog šarana, kojeg su sami zadrugari ulovili.

Zadruga je organizirala čuvarsku službu na vodama te imade 11 čuvara. Knjigovodstvo vodi prema postojećim propisima, a imade dva namještenika na koje izdaje 7.600 Din mjesečno. Pored ovih imade prodavača, koji je nagrađen sa 1.50 Din po kilogramu ribe. Zadruga pokriva

svoje režije (nakon uvođenja vezanih cijena) iz maloprodavačkog prihoda od prodaje ribe, zatim zarade na trgovanju udičarskim priborom i time što od zadružnih alata dobiva 1 Din po kg ribe. Ovo su skućena sredstva, pa je zadruga zatražila kredit, da bi mogla izvršiti reorganizaciju, no ovoga nije dobila.

Ova zadruga imade uslova za rad i razvoj, no vode koje su udaljene od sjedišta pod sadašnjim okolnostima nije u stanju racionalno iskorištavati. Razlog tome je što nije uspjela učvrstiti na tim predjelima organizaciju. Ovo se naročito tiče predjela Kupe od Lasinje do Vratečkog, gdje ribara skoro i nema, a taj predjel je za ribolov vrlo dobar. Uspješnom organizacijom i kontrolom na tome predjelu bi se znatno povisila proizvodnja, s time i snaga zadruge, a da se ovo postigne trebalo bi jedan dio radne snage prebacivati na spomenuti predjel. Time bi se ujedno postigla kontrola i zainteresiralo izvjestan broj okolnih stanovnika za ribarstvo, koji bi stupili u članstvo zadruge. Tako bi se mogla proširiti i učvrstiti organizacija, a s vremenom stvorili kadar ribara kojeg dosada tamo uopće nema. Pored ovoga bi ribari trebali da se usavršavaju u svome radu i, da pored uobičajenih načina ribolova i alata primijenjuju alate i iskustva sa drugih područja.

Emil Kapac

Iz prve ribarske zadruge s o. j. u Slav. Brodu

Naša ribarska zadruga osnovana je 1939. god. i već do rata se je lijepo razvila i uspješno je djelovala. Imala je vlastitu tikvaru i motorni čamac. Ovaj je čamac služio za sakupljanje ribe, jer je zadruga iskorištavala preko 80 km dužine toka rijeke Save. Tokom rata je zadruga pretrpjela velike gubitke i štete. Između ostalog prilikom jednog bombardiranja je bomba pogodila tikvaru i uništila ju. Stradalo je i nekoliko agilnih članova zadruge pa je uslijed toga kao i uslijed drugih neprilika i poteškoća zadruga morala prestati sa radom.

Po oslobođenju je zadruga obnovljena i pod teškim uslovima je otpočela sa poslovanjem. Materijalom se je snabdijevala kod Ribnjačarske centrale, Zagreb, no u nedovoljnoj mjeri zbog čega nije mogla ni postići punu proizvodnju. Naročito nije mogla nabaviti nužno potrebne ribarske čizme i klišne kabanice pa ribari za hladnijih i kišnih dana ne mogu raditi ili upropašćuju zdravlje. Zadruga je nabavila novi motorni čamac, koji služi za razvažanje ribara na udaljena mjesta rada i povratak te za sakupljanje ribe.

Za godinu 1948. je zadruga dobila svoj prvi proizvodni zadatak od 35.000 kg ribe. Ta količina je raspodijeljena među članstvo, pa je svaki član zadužen otpadajućim dijelom, kako bi se zadatak sigurnije izvršio. I pored poteškoća i nedovoljne opskrbe ribarskim materijalom, zadatak je doskora bio dobro izvršavan, a sva ulovljena riba je po određenim i vezanim cijenama prodavana u Sl. Brodu.

U novije vrijeme se primjećuje popuštanje discipline kod jednog dobrog dijela zadružnih članova, što se odražava u slabijem predavanju ribe zadruzi. Na ovo je utjecalo nesredeni rad susjednih zadrugara. Dok smo mi ulovljenu ribu zadružno prodavali i tako uz povoljne

cijene omogućili bolje snabdijevanje grada Sl. Broda, dotle su okolne ribarske zadruge prodavale po mnogo višim cijenama i to pojedinačno, što se protivi zadružnim pravilima. Ovakav rad loše utječe na naše zadružne redove i stoga trpi zadružno poslovanje, a također i redovito snabdijevanje Sl. Broda svježom ribom.

Pored ovoga imade mnogo slučajeva da ribolovci udičari love ribu različitim ribarskim alatima i da love ribu za prodaju, premda to ne bi smjeli činiti. Nad ovim se ne vodi nikakova kontrola, a time su oštećeni profesionalni ribari.

Dosada još nismo imali ni sa koje strane neke kontrole na ribolovnim vodama, niti nam je posvećivana ikakova pažnja od strane viših zadružnih organa, da bi se na vodama iu zadrugama uočile griješke i nedostaci te, da bi se oni mogli ispraviti i ukloniti.

Stoga mi profesionalni ribari, kojima je ribolov jedini izvor zarade, smatramo, da je potrebno, da se mjerodavni faktori pozabave ovakvim pitanjima, kako bi se nedostaci otklonili, a ribarstvo na otvorenim vodama sredilo i krenulo pravilnim putem rada i razvoja.

Han

HISTORIJSKI NALAZAK U RIBARSKOJ MREŽI

Ribari iz Livorna iskricali su u svojoj mreži dvoruki čamac od 1½ m duljine i 20 cm širine, ukrašen bogatim rezbarijama. Stručnjaci cijene starost toga čamca na 3000 godina, te ga uvrštavaju u predrimsko doba Etruska. (E.)